

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการดำเนินโครงการวิจัยเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด ตลอดระยะเวลา 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 - 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ผลการดำเนินงานสามารถตอบวัตถุประสงค์และองค์ความรู้ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 ผลการวิจัยตามโจทย์การวิจัย

1. โจทย์การวิจัยโครงการวิจัยเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน คือจะทำอย่างไรที่จะเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

2. ผลการวิจัยพบว่า

2.1 แนวทางการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านโดยขับเคลื่อนด้วยรายวิชาของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านได้ตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรชายฝั่งร่อยหรอและเป็นแรงผลักดันให้เกิดการตื่นตัวที่จะเข้ามามีบทบาทในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรชายฝั่งทะเลเกิดการรวมตัวกันสร้างแกนนำกลุ่ม มีคณะกรรมการคอยให้คำปรึกษา จัดประชุมประชาคมข่าวสารต่างๆ มีการติดตามความคืบหน้าของกฎหมายประมง จัดตั้งชมรมขึ้นเพื่อช่วยกันฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมปลูกป่าโกงกาง ปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงปัญหาการร่อยหรอของทรัพยากรชายฝั่งทะเล มีการค้นหาภูมิปัญญาชาวบ้านและความรู้ใหม่ๆที่จะใช้ในการฟื้นฟูและแก้ไขปัญหาทรัพยากรชายฝั่งร่อยหรอ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมและสร้างความสมัครสมานสามัคคีให้แก่คนในชุมชนและเครือข่ายประมงพื้นบ้าน

4.1.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสาเหตุและผลกระทบการร่อยหรอของทรัพยากรชายฝั่งทะเลจังหวัดจันทบุรีและตราด

2. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มประมงพื้นบ้านต้นแบบจังหวัดจันทบุรีและตราด

3. ศึกษาวิธีการขับเคลื่อนการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งต่อไป

1.สาเหตุการร่อยหรอของทรัพยากรชายฝั่งทะเลจันทบุรีและตราดพบว่า 1.1 สภาพอากาศที่แปรปรวนและระบบนิเวศที่ไม่สมดุลส่งผลให้ปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำร่อยหรอเนื่องจากสภาวะโลกร้อนทำให้สัตว์น้ำไม่เจริญเติบโตประกอบกับคลื่นลมมรสุมแปรปรวนและการการรุกล้ำชายฝั่งของเรือประมงพาณิชย์ทำให้เกิดตะกอนจำนวนมากกลุ่มประมงพื้นบ้านได้สัมผัสการเปลี่ยนแปลงนี้ได้โดยตรงเพราะเรือประมงพื้นบ้านมีขนาดเล็กและเทคโนโลยีต่ำ การสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นสิ่งที่สืบทอดสะสมกันมาเมื่อพบอากาศแปรปรวนสามารถรู้สึก รับทราบโดยตรงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นซึ่งสิ่งที่พบเห็นเป็นรูปธรรมคือปริมาณสัตว์น้ำที่ลดลงไม่สม่ำเสมอเช่น ชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอ่าวบางกะไชย ประสบจากปี 2559 ที่จับแมงกะพรุนจำนวนมากบางครอบครัวก็มีรายได้ไม่น้อยกว่า 800,000 บาท แต่พอถึงปี 2560 ปริมาณแมงกะพรุนกลับลดลงอย่างเห็นความแตกต่าง ขณะเดียวกันที่กลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมเทียน ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด ทรัพยากรหอยลายที่เคยมีจำนวนมากในช่วงปี 2555-2556 ก็ลดลงน้อยลงในปี 2559-2560 อย่างเห็นในเชิงประจักษ์ว่าหอยลายหายไปจำนวนมาก ขณะเดียวกันที่หมู่ 7 บ้านหัวแหลมท่าแฉาง ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ปูม้าที่เคยมีจำนวนมากอยู่ตามธรรมชาติได้ลดน้อยลงเช่นกัน รวมถึงแหล่งหญ้าทะเลที่อยู่บริเวณนี้ในอดีตเคยเป็นแหล่งอาหารของพะยูน ช่วงปี 2559-2560 ไม่ปรากฏว่าชาวประมงพบเห็น 1.2 ปริมาณคริวเรือนเพิ่มขึ้นส่งผลทำให้ชาวบ้านมีรายได้ลดลงทำให้ชาวบ้านที่เคยมีฐานะเป็นเจ้าของกิจการกลับกลายเป็นลูกจ้างทั้งจังหวัดจันทบุรีและตราดส่งผลให้กลุ่มประมงพื้นบ้านจำนวนมากต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตโดยเริ่มจากคนวัยทำงานต้องออกไปทำมาหากินไกลถิ่นกำเนิดมากขึ้น กลุ่มประมงพื้นบ้านที่โชคดีที่สามารถสะสมทุนจนมีฐานะมั่นคงสามารถปรับเปลี่ยนอาชีพหรือมีอาชีพเพิ่ม เช่น ปรับมาเป็นอาชีพรับราชการ ครู ตำรวจพยาบาล และพาณิชย์นาวี ซึ่งอย่างหลังพาณิชย์นาวีเป็นอาชีพที่ชาวบางกะไชยนิยมส่งบุตรหลานไปเรียน กลุ่มประมงพื้นบ้านได้สร้างฐานะทั้งทำประมงและทำสวนจนมีหลักฐานมั่นคง ได้เพิ่มอาชีพทำสวนค้าขาย โดยเฉพาะทางจังหวัดตราดกลุ่มประมงพื้นบ้านได้สร้างฐานะจนหลักฐานมั่นคงสามารถสละเวลาความคิดมาทำกิจกรรมเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับกลุ่มประมงพื้นบ้าน แต่ขณะเดียวกัน จากจำนวนปริมาณคริวเรือนที่เพิ่มมากขึ้น เช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาทรัพยากรไม่เพียงพอ เช่น กลุ่มประมงพื้นบ้านปากน้ำแฉมหนูได้เล่าให้ฟังถึงทางครอบครัวตนเองที่พ่อแม่ได้แบ่งมรดกให้ลูก 6 คน เป็นที่หน้าถนนปรากฏว่ามีอยู่คนเดียวที่รักษาไว้ได้ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นกิจการรีสอร์ท หรือร้านอาหาร ขณะเดียวกันพื้นที่ต่อเนื่องกันคือพื้นที่บางกะไชย กลุ่มประมงพื้นบ้านที่ปลูกบ้านชายฝั่งทะเลได้ประสบปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ ไม่มีโฉนดที่ดิน เมื่อประมวลผลในภาพรวมแล้วการที่ปริมาณคริวเรือนเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการจัดสรรปันส่วนทรัพยากร ถ้ากลุ่มประมงพื้นบ้านใดสามารถปรับตัวได้มีอาชีพใหม่รองรับอย่างมั่นคง จะสามารถดำเนินชีวิตประมงพื้นบ้านต่อไปได้ 1.3 การทำนากุ้งมีปริมาณเพิ่มขึ้นส่งผลให้ป่าชายเลนลดลงในที่นี้หมายถึงปริมาณทำนากุ้งเดิมและใหม่ล้วนเกิดจากการบุกรุกป่าชายเลนและชายฝั่งถึงแม้ว่าในระยะ 5 ปีหลังนี้คือปี 2555-2560 มีผู้ประสบปัญหาขาดทุนจากการทำนากุ้งจำนวนมากถึงกับกล่าวว่า

กึ่งกินนอนเป็นฝืน ๆ ต้องเลิกทำนาทุ่งไปประกอบอาชีพอื่นปล่อยทิ้งพื้นที่เป็นนาทุ่งร้างจำนวนมากแต่ลักษณะสำคัญของนาทุ่งต้องอยู่ใกล้ทะเลติดชายฝั่งเมื่อถางไม้ป่าชายเลนปรับสภาพเป็นบ่อทุ่งเสียและบ่อทุ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยตรงคือป่าชายเลนและป่าโกงกางหายไปเป็นจำนวนมากและเมื่อประสบปัญหาหนี้สินจนต้องเลิกกิจการนาทุ่งแต่ยังมีสิ่งตกค้างเช่น น้ำเน่าเสีย ที่สังเกตได้คือป่าชายเลนที่เป็นพื้นที่นาทุ่งล้วนจะไม่สมบูรณ์เหมือนป่าชายเลนธรรมชาติ เช่น หมู่ 9 ตำบลตะกาดเง้าพื้นที่ป่าชายเลนส่วนใหญ่ถูกแผ้วถางเปลี่ยนไปเป็นนาทุ่งเมื่อเวลาผ่านไปเปลี่ยนเป็นนาทุ่งร้างเป็นจำนวนมากทางองค์การบริหารส่วนตำบลตะกาดเง้าและคณะวิจัยได้ลงไปทำโครงการปลูกป่าได้พบสิ่งที่น่าประทับใจคือผู้เฒ่าผู้แก่ที่เฒ่ายืนต้นที่ใต้กรุ่นหลังได้เห็นความสำคัญของป่าชายเลนตะกาดเง้าได้เล่าให้ฟังถึงความรู้สึกที่เห็นแม่โคโครมาซุดบ่อทุ่งเปลี่ยนสภาพป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์เปลี่ยนเป็นนาทุ่ง ทั้งนี้การทำนาทุ่งที่ผ่านมามีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจนเพียงพอเป็นเศรษฐกิจ จนมาถึงจนกินนอนประสบปัญหาเกิดโรคทำให้ล้มละลายถึงแม้ว่านาทุ่งจะปิดแล้วแต่ป่าชายเลนที่โดนบุกรุกได้เสียหายไป 1.4 ปัญหากัดเซาะชายฝั่งยังมีปริมาณมากส่งผลให้ป่าชายเลนลดลง จังหวัดจันทบุรีมีชายฝั่งถูกกัดเซาะ 16.78 กิโลเมตร ชายฝั่งจังหวัดตราดมีพื้นที่ถูกกัดเซาะ 47.61 กิโลเมตรปัญหากัดเซาะชายฝั่งเป็นภัยเงียบที่ค่อยๆ มาแต่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรแนวทางการแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่งของจันทบุรีและตราดคือการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่นเริ่มจากเกาะแมว ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อ่าวหมูตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีคณะผู้วิจัยมีโอกาสไปปลูกป่าแสมเพื่อแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่งที่เกาะแมวปี พ.ศ. 2558 ขณะที่ทำโครงการปลูกป่าแสมนั้นมีชาวบ้านบางส่วนคัดค้านไม่ให้ทำโครงการปลูกป่าเนื่องจากป่าชายเลนมีเอกสารสิทธิ์คือโฉนดที่ดินปรากฏว่าเวลาผ่านไป 3 ปี (พ.ศ. 2558 - 2560) เกิดปรากฏการณ์ปลูกป่าหลังแนวไม้เดิมนั้นได้ขึ้นเป็นดงอย่างหนาแน่นจนชาวบ้านในบริเวณนั้นได้พูดเป็นเสียงเดียวกันว่าพื้นที่ได้กลับมาอุดมสมบูรณ์ เคย (สัตว์ที่ตัวเล็กๆ ล้วนถูกกึ่ง) หาได้จำนวนมากขึ้นรวมถึงปลาชนิดต่าง ๆ ที่ติดอวนมีชนิดและปริมาณมากขึ้น เช่น ปลากระบอก ปลาข้างเหลือง จากเดิมที่ชาวบ้านคัดค้านไม่ให้ปลูกกลับส่งผลเสียงเรียกร้องให้มีโครงการเข้าไปดูแลบำรุงป่าชายเลนที่เพิ่มขึ้นให้อุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน ดังนั้นปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งซึ่งยังเกิดขึ้นอย่างเงียบๆ ที่จังหวัดตราดและจันทบุรีคณะผู้วิจัยเชื่อว่าการปลูกป่าชายเลนจะแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่งได้ 1.5 ปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ช่วงปี พ.ศ. 2559-2560 แม้ว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองมีผลเป็นอย่างมาก แต่การท่องเที่ยวภายในประเทศโดยเฉพาะชายฝั่งทะเลยังมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเป็นจำนวนมากทางจันทบุรีจะมีนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน ทางตราดจะมีนักท่องเที่ยวทางอเมริกาและยุโรปมากกว่า ขณะเดียวกันคนไทยเมื่ออยู่ภายใต้ระบบการปกครองของรัฐบาลทหารเป็นเวลานานถึง 4 ปี ภาพการณ์ตึงเครียดจึงเกิดขึ้นอย่างเงียบๆ การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจทะเลคือตัวเลือกแรกๆ ที่คนนิยมไปท่องเที่ยว สิ่งที่ตามมาคือแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งจังหวัดจันทบุรีและตราดโดยเฉพาะเนินนางพญา บ้านหัวแหลมท่าแกลง มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก สิ่งตกค้างจากนักท่องเที่ยวคือปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นพื้นที่จุดชมวิวกวน้ำแชมหนูก็เช่นกันที่พบปัญหามีขยะตกค้างเป็นจำนวนมาก ทางด้านจังหวัดตราด หมู่บ้านที่เป็นทางผ่านไปท่าเทียบเรือแหลมศอก

ไปเกาะกูดก็มีเสียงสะท้อนเป็นอย่างมากว่า “หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านทิ้งขยะ” เนื่องจากเป็นทางผ่าน ขณะเดียวกันเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาพักผ่อนจำเป็นต้องมีกิจกรรมรื่นเริงสนุกสนานสิ่งที่ตามมาคือมลพิษทางเสียง โดยสรุปเมื่อนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาได้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จะจัดการอย่างไรให้เกิดการสมดุล มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาทำหน้าที่ในส่วนของกลุ่มประมงพื้นบ้านท่าแฉลบ มีการรองรับอาชีพคือ ชายผลิตภัณฑ์อาหารทะเลสด และอาหารแปรรูป เพิ่มกิจการร้านอาหารและรีสอร์ทที่เป็นเจ้าของโดยคนในชุมชนและ 1.6 การใช้สารเคมีในการทำสวนผลไม้ส่งผลกระทบต่อทำให้สารเคมีจากการทำสวนผลไม้ไหลลงสู่ทะเล จังหวัดจันทบุรีและตราดมีสวนผลไม้จำนวนมากกลุ่มประมงพื้นบ้านจำนวนหนึ่งทำทั้งอาชีพประมงและสวนผลไม้พบว่าการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการทำสวนผลไม้ในยามากการทำสวนผลไม้สมัยใหม่ต้องใช้เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ เข้ามาตั้งแต่การวัดค่าความเป็นกรด-ด่างของดินและน้ำในการทำสวนผลไม้การที่จะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานการส่งออกนั้นการใช้สารเคมีจำนวนมากนั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ สารเคมีปนเปื้อนไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติถึงทะเลทำให้คุณภาพของน้ำเปลี่ยนไปประเด็น กลุ่มประมงพื้นบ้านปากน้ำแฉกและบางกะไชยได้ยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่าเขื่อนโขมงได้ปล่อยน้ำลงสู่ทะเลเป็นเหตุหนึ่งทำให้น้ำทะเลเปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศขนาดเดียวกันที่จังหวัดตราดตำบลห้วงน้ำขาวได้พบปัญหาวิสาหกิจชุมชนโรงฆ่าสัตว์ได้ปล่อยน้ำล้างสัตว์น้ำเสียลงสู่ทะเล

2. พบว่าแนวทางการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านต้นแบบจังหวัดจันทบุรีและตราด พบว่า 1. การเพิ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มประมงพื้นบ้านมหาวิทยาลัยชาวบ้านหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีความหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมก็เป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มประมงพื้นบ้านต้นแบบจังหวัดจันทบุรีและตราด เนื่องจากกิจกรรมแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขปัญหาได้ เช่น ปัญหาป่าชายเลนลดลงก็จัดให้มีกิจกรรมปลูกป่าเพื่อเพิ่มทรัพยากรป่าชายเลน ปัญหาน้ำเน่าเสียมีกลิ่นเหม็น เป็นมลพิษทางดินและอากาศ แก้ปัญหาโดยการเทน้ำหมักโยน EM Ball เพื่อเพิ่มออกซิเจนในน้ำ และจุลินทรีย์จะไปทำปฏิกิริยากับสภาพน้ำ ปัญหาทรัพยากรย่อยหรือ แก้ปัญหาด้วยการทำบ้านปลา ซึ่งเชือก เพื่อเป็นการเพิ่มแหล่งพักพิงให้กับสัตว์น้ำเสมือนการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ส่วนการเพิ่มทรัพยากรทางทะเลจัดให้มีการทำธนาคารปู ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ หรือปล่อยพันธุ์กุ้งแซบวัย ด้วยเหตุผลนี้การสร้างความปลอดภัยของกิจกรรมสามารถตอบโจทย์ปัญหาของแต่ละพื้นที่โดยการใช้กิจกรรมเข้ามาแก้ปัญหาในขณะเดียวกัน การขับเคลื่อนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจะดำเนินกิจกรรมเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยชาวบ้านและหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย 2. เงินอุดหนุนจากภาครัฐทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นควรเพิ่มเงินอุดหนุนการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายและกลุ่มประมงพื้นบ้าน เงินอุดหนุนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายที่ผ่านมาพบว่าเงินอุดหนุนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสัจจะสะสมออมทรัพย์ของแต่ละชุมชนที่พยายามสร้างสวัสดิการทางการเมืองกับชุมชนของตนเองประเด็นคือยังมีกลุ่มประมงพื้นบ้านและเครือข่ายจำนวนมากที่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ยังไม่ประสบผลสำเร็จดังนั้นทำอย่างไรที่จะให้ภาครัฐแห่งความสำคัญของการให้เงินอุดหนุนของเครือข่ายกลุ่มประมงพื้นบ้านเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่ายกลุ่มประมงพื้นบ้านให้สำเร็จและมีผลอย่างเป็นรูปธรรม 3. กลุ่มประมงพื้นบ้านจะต้อง

ดำเนินงาน ในลักษณะ เครือข่ายมากกว่าที่จะดำเนินงานเพียงลำพังในส่วนของเครือข่ายควรมีลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ผ่านมาการดำเนินงานในลักษณะรูปแบบที่ไม่เป็นทางการมากกว่าเป็นทางการบางครั้งการแก้ไขปัญหาจะไม่ถึงผู้ที่เดือดร้อนหรือเจ้าของปัญหาที่แท้จริงปัญหาคือจะทำอย่างไรให้กลุ่มประมงพื้นบ้านแห่งความสำคัญของเครือข่ายให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์จริงของกลุ่มและเครือข่าย เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีภารกิจทำมาหากินเลี้ยงชีพ การดำเนินกิจการ ของเครือข่ายถ้าสามารถจัดตั้งอย่างเป็นทางการได้จะทำให้สามารถสร้างความคล่องตัวทำให้การทำงานขับเคลื่อนไปได้มากกว่าการทำงานแบบสมัครเล่น เพราะการที่คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มจะเกิดศักยภาพให้แก่กลุ่มประมงพื้นบ้านดังนั้นก็การทำโครงการวิจัยแต่ละครั้ง เราไม่สามารถทำงานเพียงลำพังได้เราจะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ การทำโครงการวิจัยเรื่องเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านเราจะต้องมีการประสานงานกับคนในพื้นที่ผู้นำในชุมชนเช่นกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือหัวหน้ากลุ่มประมงพื้นบ้านเพื่อให้คนในพื้นที่ติดต่อประสานงาน เกี่ยวกับสถานที่ในการทำกิจกรรมและการทำโครงการวิจัยแต่ละครั้งเราก็จะติดต่อหน่วยงานของรัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่กลุ่มประมงพื้นบ้านโดยเราจะมุ่งเน้นการทำงานเป็นเครือข่ายมากกว่าทำงานเพียงลำพัง ข้อดีของการทำงานเป็นเครือข่ายยังส่งผลให้การดำเนินโครงการวิจัยสำเร็จอย่างรวดเร็วแล้วยังมีประสิทธิภาพอีกด้วย 4. เพิ่มการอบรมเพิ่มเติมข้อมูลหมายระเบียบและเครื่องมือประมงเนื่องจากปัจจุบันปัญหาการลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของชุมชนบริเวณชายฝั่ง การลดลงของป่าชายเลน การก่อสร้างเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว การทำเกษตร เช่น สวนยางพารา สวนผลไม้และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งทำให้เกิดการชะล้างตะกอนลงสู่ทะเลที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศที่สำคัญอีกประการคือการพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีการประมงที่มีศักยภาพมากยิ่งขึ้นทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรประมงเกินกำลังการผลิตของธรรมชาติชุมชนประมงชายฝั่งส่วนใหญ่เป็นชาวประมงพื้นบ้านที่มีรายได้หลักมาจากทรัพยากรทางทะเลเป็นหลักแต่เมื่อทรัพยากรลดลงประกอบกับต้นทุนทางการประมงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องชาวประมงมีรายได้ต่ำไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพของครัวเรือนบวกกับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพระราชบัญญัติการประมงที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์การทำประมงที่เข้มงวดขึ้นยกตัวอย่างเช่นมาตรา 34 ของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ที่ห้ามให้ชาวประมงพื้นบ้านออกไปทำการประมงในเขตนอกชายฝั่งเกิน 3 ไมล์ทะเล กฎหมายการต้องมีผู้ควบคุมเรือรวมไปถึงการตรากฎหมายต่างๆ อีกหลายฉบับที่ส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนั้นควรให้ความสำคัญกับการอบรมให้ความรู้ในข้อมูลหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ชาวประมงได้รับทราบเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับกฎระเบียบที่เพิ่มขึ้นควบคู่กับการออกมาตรการกำหนดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ทำการประมงให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรเป็นหลักบูรณาการระหว่างกลุ่มประมงพื้นบ้านกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประมง สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการจัดการอย่างเป็นระบบ เกิดความเป็นธรรมและมีกฎหมายรองรับ การจัดอบรมกฎหมายทะเลเป็นเรือที่ผ่านมาพบว่าชาวประมงในส่วนใหญ่อ้างว่าไม่รู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่สามารถอ้างได้จึงต้องมีการจัดการอบรมโดยการเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้และตอบข้อสงสัยของกลุ่มประมงส่งผลให้กลุ่มประมงพื้นบ้านมีความรู้และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้และ 5. การประชุมกลุ่มประมงพื้นบ้านและเครือข่ายต้องดำเนินการสม่ำเสมอจริงจึงเป็นประเด็นที่ช่วยให้เพิ่มศักยภาพของกลุ่มประมงพื้นบ้านต้นแบบจังหวัด

จันทบุรีและตราด เนื่องจากการประชุมกลุ่มประมงพื้นบ้านและเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอช่วยให้เกิดประโยชน์ดังนี้ (1) ชาวบ้านมีการเตรียมตัว วางแผนงานจากการประชุมครั้งที่ผ่านมาได้จะสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรและเตรียมการนำเสนอในการประชุมให้สำเร็จในครั้งต่อไป (2) การตั้งวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนเนื่องจากประมงพื้นบ้านเป็นกลุ่มเครือข่ายจะต้องทำงานอย่างมีวัตถุประสงค์มุ่งหมายที่ชัดเจนเพราะการประชุมกลุ่มประมงพื้นบ้านและเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอเป็นการทบทวนวัตถุประสงค์ให้ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ (3) ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาปัจจุบัน เช่น ข้อกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและทราบถึงความเป็นอยู่ การเปลี่ยนแปลงในสังคมของชุมชน (4) ทำให้เกิดการทบทวนอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มประมงพื้นบ้านและเครือข่าย (5) ทำให้งานประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

3. พบว่าการขับเคลื่อนการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านพบว่า 1. องค์กรบริหารส่วนตำบลเทศบาลส่วนใหญ่ยังไม่ได้จับประเด็นปัญหาทรัพยากร ร้อยหรือโดยตรงแต่ต้องทำงานโดยมีการประสานงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วขอความร่วมมือมายังองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล มากกว่าที่ เป็นการริเริ่มขององค์การบริหารส่วนตำบลเองเช่นโครงการปลูกป่าโครงการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำส่วนใหญ่จะทำในวาระสำคัญของประเทศมากกว่าความเหมาะสมตามฤดูกาลได้จาก 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแห่งเดียวที่นำเสนอขึ้นป้ายห้ามจับปูห้ามจำหน่ายถ้าไม่ได้ขนาดมาบริโภคหรือจำหน่ายคือ เทศบาลตำบลสนามไชย ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลตะกาดเจ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาว องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไชย ยังไม่ขึ้นป้ายในลักษณะนี้ทั้งที่เป็นแหล่งที่มีปูดำบู่มากเช่นกันจะเห็นได้ว่าการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับพื้นที่เป็นปัจจัยที่สำคัญมากกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือปัญหากับพื้นที่ที่จะต้องจัดตรงกันในที่นี้คือการจัดการปัญหาทรัพยากรชายฝั่งร้อยหรือสัตว์น้ำลดจำนวนลงคุณภาพสุดของน้ำเปลี่ยนไปน้ำมีตะกอนมีคนมากขึ้นซึ่งตรงนี้ข้อมูลจากกลุ่มประมงพื้นบ้านกล่าวตรงกันเพราะเป็นสิ่งที่เขาเจอมาตลอดสามารถสังเกตเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนของชาวประมงพื้นบ้านชาวประมงพื้นบ้านทำมาหากินได้ยากขึ้นมีเงินจับจ่ายใช้สอยน้อยลงขณะเดียวกันค่าครองชีพสูงขึ้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหนึ่งความหวังที่อยากให้เข้ามาจากการให้มากกว่านี้ 2. การกระจายอำนาจควรหมายถึงมากกว่า เพียงการถ่ายทอดภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็นที่สำคัญคือการกระจายอำนาจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ควรจำกัดอยู่ที่ภาครัฐแต่ควรเป็นกระบวนการที่ประชาชนองค์กรประชาชนได้มีส่วนร่วมสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการ 3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทที่จะต้องส่งเสริมกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการผลักดันที่ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยในท้องถิ่นซึ่งตรงนี้สำคัญมาก นับตั้งแต่มีการรัฐประหารเมื่อปี พ.ศ. 2557 ส่งผลกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือยุติการเลือกตั้งต่างๆโดยสิ้นเชิงนายกหรือสมาชิกที่ดำรงตำแหน่งอยู่แล้วก็ต้องดำรงตำแหน่งต่อไปเมื่อรัฐบาลทหารได้ใช้มาตรา 44 อย่างกว้างขวางแพร่หลายส่งผลกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ภาวะชะงักเหมือน

ถูกแข่งแข็งตั้งนั้นความคาดหวังเชิงบทบาทขององค์กรส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นหน่วยบริการซึ่งวัดที่ผลผลิตหรือหน่วยส่งเสริมบริหารจากการขึ้นประชาธิปไตยซึ่งดูจากกระบวนการในการดำเนินงานเมื่อมาดูผลผลิตจะพบว่าทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่ศึกษาไม่ได้ นำประเด็นทรัพยากรชายฝั่งมาเป็นประเด็นหลักแต่ที่พบเห็นปัญหาร่วมกันคือปัญหาขยะโดยเฉพาะการจัดการขยะจากชุมชนในเขตพื้นที่ของตมภารกิจส่วนใหญ่ที่มีผลชัดเจนคือการสร้างสาธารณูปโภคถนนแหล่งน้ำศูนย์เด็กเล็กและการแก้ไขปัญหาพื้นที่ฟูทรัพยากรโดยตรง 4.การประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานเป็นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเด็นมีคณะผู้วิจัยพบว่าข้อเท็จจริงตรงกับทำกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการประสานงานการระหว่างหน่วยงานจำเป็นมากและเบื้องต้นคือการชี้แจงให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการแต่ละโครงการจัดการศึกษาที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้นำเสนอการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องการฟื้นฟูทรัพยากรหรือให้อุดมสมบูรณ์ต้องขอความร่วมมือให้มากกว่านี้จะให้เป็นบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 .องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมียุทธศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นซึ่งที่ผ่านมาพบว่าแผนภูมิแผนทุกแผนท้องถิ่นทุกแห่งที่มีการลงนามผู้บริหารท้องถิ่นแต่ในความเป็นจริงประชาชนจำนวนมากไม่ทราบถึงการมีอยู่ของแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีไม่ทราบรายละเอียดเนื้อหาของแผนว่ามีความเดือดร้อนเร่งด่วนต่อตนหรือไม่กล่าวอีกนัยหนึ่งว่ายังมีช่องว่างระหว่างแผนกับประชาชน 6.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นแหล่งข้อมูลเป็นองค์ความรู้ซึ่งท้องถิ่นสามารถใช้ฐานสนับสนุนความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

4.2 กรอบแนวคิดการวิจัยและอภิปรายข้อมูลผลการศึกษิตตามกรอบแนวคิดการวิจัย

จากผลการศึกษิตสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผลที่เกิดขึ้นตามแผนภาพ 4.2 และตาราง 4.1 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4.2 แสดงกรอบแนวคิดกระบวนการวิจัยแบบ Participatory Action Research

ตารางที่ 4.1 อธิบายขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

แนวคิด	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)		ผลที่เกิดขึ้น
	โครงการ	กิจกรรม	
1.แนวทางการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด	1.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการเปิดตัวโครงการวิจัยเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ณ วัดบางกะไชย อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี 15 มกราคม พ.ศ.2560	1.วิเคราะห์ SWOT กลุ่มประมงพื้นบ้านเครือข่ายจันทบุรี 2.จัดเวทีเสวนาเรื่องแนวทางการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรี	1.ได้ข้อมูลศักยภาพกลุ่มประมงพื้นบ้านเครือข่ายจันทบุรี 2.ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อกลุ่มประมงพื้นบ้านเครือข่ายจันทบุรี ได้แก่ 1) เรือประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่เข้ามาลักลอบทำการประมง 2) ขยะที่มาจากเรือประมงลอยมาติดฝั่ง
	1.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการเปิดตัวโครงการวิจัยเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน ณ ศาลาประมงพื้นบ้านแหลมเทียน หมู่ 1 ต.อ่าวใหญ่ อ.เมือง จ.ตราด 22 มกราคม พ.ศ.2560	1.วิเคราะห์ SWOT กลุ่มประมงพื้นบ้านเครือข่ายตราด 2.จัดเวทีเสวนาเรื่องแนวทางการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านตราด	1.ได้ข้อมูลศักยภาพกลุ่มประมงพื้นบ้านเครือข่ายจันทบุรี 2.ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อกลุ่มประมงพื้นบ้านเครือข่ายตราด ได้แก่ 1) ขยะที่มาจากเรือประมงลอยมาติดชายฝั่งของบ้านแหลมเทียน 2) ปัญหาเรือประมงที่เข้ามาลักลอบทำการประมง 3) ปัญหาการคราดหอยลายโดยใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย
	1.3 โครงการ รปศ.จิตอาสาเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรี ครั้งที่1 ณ วัดปากน้ำแฉมหนู ต.ตะกาดเจ้า อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี 25กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560	1.จัดเวทีเสวนาในหัวข้อการลดปัญหาความสีกหรือของทรัพยากรทางทะเล 2.ปล่อยพันธ์สัตว์น้ำ 3.เทน้ำหมักชีวภาพและทำซั้งเชือก	1.ผู้เข้าร่วมโครงการได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรชายฝั่งเป็นการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์และการวางแผนการจัดการทรัพยากรโดยชุมชน 2.ได้ปล่อยพันธ์กุ้งแช่บ๊วยเนื่องจากเป็นพันธ์กุ้งที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพน้ำที่เหมาะสมทำให้พันธ์กุ้งที่ปล่อยสามารถเจริญเติบโตไปได้

ตารางที่ 4.1 อธิบายขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

แนวคิด	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)		ผลที่เกิดขึ้น
	โครงการ	กิจกรรม	
1.แนวทางการเพิ่ม ศักยภาพเครือข่าย ประมงพื้นบ้าน จันทบุรีและตราด			3.ได้เทน้ำหมักชีวภาพและทำ ซึ่งเชื่อเป็นการเสริมสร้าง ความสามัคคีระหว่าง เครือข่ายประมงพื้นบ้านและ ประชาชนในพื้นที่
	1.4 โครงการรปศ.จิตอาสา เพิ่มศักยภาพเครือข่าย ประมงพื้นบ้านจันทบุรี ครั้งที่ 2 ณ ศาลาประชาคมหมู่ 7 ต.สนามไชย อ.นายายอาม จ.จันทบุรี 18 มีนาคม พ.ศ.2560	1.ศึกษาปัญหาความเสื่อม โทรมของทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง 2.ปล่อยปูและเก็บขยะ	1.สาเหตุความร่อยหรอของ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล คือการ ทำประมงที่ผิดกฎหมายและ การใช้ทรัพยากรแบบไม่รู้ คุณค่า 2.ได้ปล่อยปูม้าและเก็บขยะ เป็นการเพิ่มศักยภาพ เครือข่ายประมงพื้นบ้าน จันทบุรีและสร้างจิตสำนึกใน การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติให้กับเด็ก และเยาวชน
ภูมิปัญญาชาวบ้าน 2.1น้ำหมักชีวภาพ	2.1 โครงการ รปศ.ร่วมใจ ทำน้ำหมักชีวภาพ 27 มกราคม พ.ศ. 2560	1.ผลิตน้ำหมักชีวภาพจาก หยวกกล้วย	ได้น้ำหมักชีวภาพจากหยวก กล้วยจำนวน30ถัง
2.2 อีเอ็มบอล	2.2 โครงการ รปศ.ร่วมใจ ปั้นลูกบอลหรรษาเพื่อปรับ สภาพน้ำอ่าวแหลมเทียน ณ วัดอ่าวใหญ่ ต.อ่าวใหญ่ อ. เมือง จ.ตราด 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560	1.ศึกษาพันธุ์คุณภาพน้ำ อ่าวแหลมเทียน 2.ปั้นอีเอ็มบอล	1.พบว่าอ่าวแหลมเทียน ประสบปัญหาน้ำเน่าเสียอย่าง ต่อความหลากหลายทาง ชีวภาพดังนั้นการใช้อีเอ็มบอล เป็นการแก้ไขปัญหาค่าที่ต้นเหตุ มากที่สุดเนื่องจากอีเอ็มบอลมี ส่วนช่วยที่สำคัญในการปรับ สภาพน้ำที่เน่าเสีย 2.ได้ปั้นอีเอ็มบอลจำนวน 20,000ลูก

ตารางที่ 4.1 อธิบายขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

แนวคิด	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)		ผลที่เกิดขึ้น
ภูมิปัญญาชาวบ้าน 2.3 ธนาคารปู	โครงการ 2.3 โครงการ รปศ. ช่วยชีวิตปูทะเล ณ โรงเรียนวัดบางกะไชย ต.บางกะไชย อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560	กิจกรรม 1.แสดงละครปลุกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรปูทะเล 2.สาธิตการทำธนาคารปู 3.ปล่อยปูทะเล	1.พบว่าเด็กและเยาวชนเกิดความเข้าใจถึงปัญหาทรัพยากรปูทะเลที่ลดลงเกิดความสนใจที่จะช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรปูทะเล 2.ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้และเข้าใจขั้นตอนและวิธีการทำธนาคารปูสามารถนำไปปฏิบัติและบอกต่อคนในครอบครัวในการขยายพันธุ์ปูให้มากขึ้น 3.ได้ปล่อยปูทะเล
3.ปัญหาทรัพยากรชายฝั่งร่อยหรอ	3.1 โครงการ รปศ.จิตอาสา สักจิตสำนึกความร่อยหรอของทรัพยากรชายฝั่ง	1.อบรมสร้างจิตสำนึก	1.เยาวชนของตำบลอ่าวใหญ่ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความร่อยหรอของทรัพยากรชายฝั่งนับว่าเป็นการสร้างการเรียนรู้และปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกหวงแหนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างยั่งยืน

<p>ให้ กับ เยาวชน ตำบล อ่าวใหญ่ ณ โรงเรียน อ่าวใหญ่ พิทยา คาร ต. อ่าวใหญ่ อ.เมือง จ.ตราด 3 มีนาคม พ.ศ. 2560</p>		
<p>3.2 โครงการ รปศ.จิต อาสา ปรับภูมิ ทัศน์ เกาะ เทียน บ้าน แหลม เทียน หมู่ 1 ต. อ่าวใหญ่ อ.เมือง จ.ตราด 5 มีนาคม พ.ศ.256 0</p>	<p>1.ป ร ี บ ภูมิทัศน์ โดยการ เก็บขยะ บริเวณ ร อ บ เกาะ เทียน</p>	<p>1.บริเวณเกาะเทียนมีภูมิทัศน์ที่สวยงามช่วยลดสาเหตุปัญหา ทรัพยากรชายฝั่งร่อยหรอให้นักศึกษาและชาวบ้านได้เห็นคุณค่าและ ความสำคัญของต้นเทียน</p>

ตารางที่ 4.1 อธิบายขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

แนวคิด	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)		ผลที่เกิดขึ้น
3.ปัญหาทรัพยากร ชายฝั่งร่อยหรอ	โครงการ	กิจกรรม	1.ได้สร้างแหล่งพักพิง สัตว์น้ำจากท่อซีเมนต์ลง เพื่อเสริมสร้างความ หลากหลายทางชีวภาพ และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์ น้ำและชายฝั่งของชุมชน บ้านแหลมเทียนจึงนับว่า เป็นการสร้างการเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกหวง แหนทรัพยากรชายฝั่ง ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ และก่อเกิดประโยชน์แก่ ชุมชนบ้านแหลมเทียน อย่างยั่งยืน
	3.3 โครงการ รบศ.จิต อาสาสร้างแหล่งพักพิง สัตว์น้ำ ณ บ้านแหลม เทียน ต.อ่าวใหญ่ อ. เมือง จ.ตราด 24 มีนาคม พ.ศ.2560	1.ปล่อยท่อซีเมนต์ลง ทะเลจำนวน100วง	
	3.4 โครงการ มนุษยศาสตร์ร่วมใจ สร้างความหลากหลาย ทางชีวภาพและ สร้างสรรค์ศิลปะชายฝั่ง ภาคตะวันออก ณ วัด อ่าวใหญ่ ต.อ่าวใหญ่ อ.เมือง จ.ตราด 30 เมษายน พ.ศ.2560	1.ปลูกป่าชายเลน 2.การเรียนรู้สร้างสรรค์ ศิลปะชายฝั่ง ตะวันออก	1.ได้ปลูกป่าชายเลนทั้ง แบบต้นกล้าและแบบฝัก ทั้งหมด 5,000 ต้น 2.ได้ปลูกจิตสำนึกให้ เยาวชนรัก หวงแหน และอนุรักษ์ป่าชายเลน รวมไปถึงทรัพยากร ชายฝั่งในท้องถิ่นสะท้อน ออกมาเป็นผลงานศิลปะ ปลูกฝักการมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ทรัพยากร ร่วมกับชุมชนซึ่งนำไปสู่ การพึ่งพาอาศัยและ เกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อ ป้องกันและอนุรักษ์ ทรัพยากรชายฝั่งให้คงอยู่ สืบไป

แนวคิด	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)		ผลที่เกิดขึ้น
4.ประเมินผลสัมฤทธิ์ และผลกระทบ โครงการวิจัย	โครงการ	กิจกรรม	1.ได้ร่วมกิจกรรมการทำ ซั้ง เชือก เท น้ำ หมัก ชีวภาพปล่อยปุ๋ยและได้ เสริมสร้างความสามัคคี ระหว่างระหว่างเครือข่าย ประมงพื้นบ้าน และ ประชาชนในพื้นที่วัด ปากน้ำแหม่นุ ชุมชน ปากน้ำแหม่นุ และ องค์การบริหารส่วนตำบล ตะกาดเจ้า มีความพึง พอใจว่าการวิจัยครั้งนี้ทำ ประโยชน์ให้ชุมชนจริง
	4.1 ถ่ายทอดผลการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ทำซั้ง เชือกและเท น้ำ หมัก ชีวภาพบ้านปากน้ำแหม่นุ หนุ ณ วัดปากน้ำแหม่นุ หนุ ต.ตะกาดเจ้า อ.ท่า ใหม่ จ.จันทบุรี	1.ทำซั้งเชือก 2.เทน้ำหมักชีวภาพ 3.ปล่อยปุ๋ย	

ตารางที่ 4.1 อธิบายขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.3 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

4.3.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทำงานในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราดร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่นเครือข่าย ประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด ภาควิชาเครือข่ายและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี คณะวิจัยพบว่า สามารถอธิบายองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังต่อไปนี้

1. พอประมาณคือความพอดีไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปการทำตามกำลังที่ ประมาณการว่าพอทำได้แต่ในการทำวิจัยเราจะต้องไม่หยุดพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้สุดกำลังและเพิ่ม ขีดความสามารถให้เพิ่มไปอีกหนึ่ง ระดับโดยเราจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุดและให้เกิด ประโยชน์สูงสุดเช่นการนำขวดน้ำที่เราดื่มกับมาใช้ในการบรรจุน้ำหมักชีวภาพแจกชาวบ้านส่วนขวดน้ำที่ ใช้แล้วยังสามารถนำมาตัดปากขวดมาใส่ลูกปูเพื่อปล่อยลงสู่ทะเลเป็นการ นำทรัพยากรที่เหลือ ใช้ให้เกิด ประโยชน์และรู้คุณค่า เพราะการรู้จักใช้สอยบริโภคแต่พอประมาณไม่น้อยจนขาดแคลนและไม่มากจน เหลือทิ้งเป็นขยะทำให้เกิดความคุ้มค่าในเรื่องการใช้ทรัพยากร

2. การมีเหตุผลหมายถึงการเพิ่มศักยภาพเหตุผลของการเพิ่มศักยภาพคือเราจะเป็นเรา จะเป็นส่วนส่งเสริมในส่วนที่ทางกลุ่มยังขาดแคลนเช่นขาดแคลนคนทำโครงการแรงงานสิ่งที่เราทำได้เรา ต้องดูความเป็นเหตุเป็นผลเช่นนั้นพวกเขาจะแม่ตัวเองได้เด็ดขาดเพราะจะต้องมีหน่วยงานดูแลโดย หน่วยงานโดยตรงมีสำนักงานประมงจังหวัดกับกรมทรัพยากรชายฝั่งบทบาทที่จะเป็นของกรมทรัพยากร ชายฝั่งมากกว่าที่จะผลักดันเรื่องซึ่งเชื่อกโดยตรงเพราะฉะนั้นทรัพยากรชายฝั่งจะเป็นเจ้าภาพหาอุปกรณ์ จะเป็นของกรมทรัพยากรชายฝั่งหรือสปอนเซอร์สนับสนุนสิ่งของบางส่วนส่วนนักศึกษาที่สามารถร่วมได้ คือการใช้เวลาว่างมาทำกิจกรรมสานสานเชื่อกส่วนการนำทางเชื่อมไปทั้งความจริงนักศึกษาเป็นเพียง ส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมเท่านั้นไม่ใช่ตัวแทนหลักส่วนตัวแทนหลักจะเป็นกรมทรัพยากรชายฝั่งกับกลุ่มประมง พื้นบ้าน EM Ball เป็นการใช้อนุมัติปัญญาชาวบ้านส่วนใหญ่ได้ผ่านการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านจุลินทรีย์ บอลทำให้รู้สูตรแล้วนำมาตัดแปลงให้เหมาะกับวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นสามารถประยุกต์ใช้ได้มากกว่า วิธีทำจึงทำได้ง่ายกว่าการทำซึ่งเชื่อกเพราะไม่ต้องดำเนินเรื่องตามขั้นตอนแล้วกิจกรรม ขอการเพิ่ม ศักยภาพเครือข่ายทั้งนักศึกษาและประชาชนและชาวบ้านหน่วยงานภาครัฐสามารถเลือกทำให้ เหมาะสมแก้ไขปัญหาในชุมชนได้จริงตามงบประมาณเวลารวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ การสร้างความ หลากหลายทางชีวภาพหรือการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่งสามารถขับเคลื่อนกิจกรรม ธนาคารปูปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำตามวาระต่างๆอบรมส่งเสริมความรู้ความรู้อธิบายเรื่องความเหลื่อมล้ำทางสังคม กฎหมายประมงกฎหมายเครื่องมือประมงโดยปกติแล้วผู้จัดมักคาดหวังล่วงหน้าได้ว่าเราจะไม่ได้รับ

ความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายแต่จากการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มเป้าหมายได้รับคำเชิญข่าวสารล่วงหน้ารวมถึงการเชิญอย่างเป็นทางการก็จะมาร่วมทุกครั้งดังนั้นการเพิ่มศักยภาพจึงอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีเหตุผลได้อย่างดี

3. ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวหมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เช่น ความสำคัญเรื่องการศึกษาทางภูมิคุ้มกันด้านการศึกษาอันจะเป็นพื้นฐานในการมองโลกในการแก้ไขปัญหาและเป็นทิศทางในการดำเนินชีวิตเพื่อการศึกษาดีจะมีอนาคตมีหน้าที่การงานที่ดีถ้าจะสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเครือข่ายประมงพื้นบ้านเช่นก็ต้องส่งเสริมการศึกษาในระบบและนอกระบบถ้าในระบบก็คือการศึกษาระดับปริญญาตรีและการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ส่วนการศึกษานอกระบบคือการศึกษาผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนการศึกษานอกระบบคือการศึกษาผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาทำให้มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวทำให้เกิดการสร้างอาชีพของกลุ่มประมงพื้นบ้านและพัฒนาเครือข่ายให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการรับมือการเปลี่ยนแปลงตามสถานะเศรษฐกิจสังคมและการเมืองและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมเช่นเทคนิคในการจับสัตว์น้ำในฤดูกาลต่าง ๆ การใช้เครื่องมือประมงที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมยังคงดำรงรักษาอยู่จะเป็นเรื่องที่ควรตระหนักเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.2.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด

จากการทำงานในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและตราดร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่น ภาศิเครือข่ายและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี คณะวิจัยพบว่าสามารถอธิบายองค์ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านได้ดังนี้

1. กระบวนการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านโดยอาศัยการวิจัยเป็นสื่อกลางในการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ให้สมาชิกของเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดมีความมั่นใจในศักยภาพของตนเองและกลุ่มจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวจนสามารถขยายเครือข่ายควบคู่ไปกับการสร้างการเรียนรู้ของชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมๆไปกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายให้กลุ่มประมงพื้นบ้าน ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราดที่อยู่ใกล้ชิดกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง ให้ได้มีโอกาสในการเพิ่มศักยภาพของกลุ่ม อาศัยองค์ความรู้และประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งกับกลุ่มประมงพื้นบ้านให้รู้จักศักยภาพกลุ่มของตนเองว่ามีดีอะไรแล้วใช้ศักยภาพดังกล่าวไปสร้างความสัมพันธ์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มประมงต่าง ๆ ทำให้กลุ่มประมงพื้นบ้านเครือข่ายจันทบุรีและตราดเข้ามารวมกันเรียนรู้อย่างเป็นระบบตั้งแต่ว่าอะไรคือปัญหาหลักของชุมชน จากนั้นก็ร่วมกันแสวงหาความรู้ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีรายละเอียดอย่างไรเกิดขึ้นได้อย่างไร และถ้าจะแก้ปัญหาดังกล่าว ควรจะทำเช่นไร เพื่อให้เครือข่ายประมงพื้นบ้านได้มาร่วมกันแก้ไขปัญหาทั้งในระดับพื้นที่และในระดับนโยบาย

2. การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการดำเนินงานในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยเริ่มจากการวางแผนการบริหารจัดการ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ตรงประเด็น การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน โดยเสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีจิตสำนึกการอนุรักษ์ร่วมกัน มุ่งเน้นการส่งเสริมกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตยโดยคณะผู้วิจัยต้องลงพื้นที่เพราะจะได้รับทราบถึงปัญหาในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยคณะผู้วิจัย ชุมชนและแกนนำชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่ การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ยึดความต้องการของคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการทำให้เกิดความมั่นคงทางด้านทุนชุมชนที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างเป็นระบบโดยใช้ต้นทุนที่มีอยู่ภายในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมได้แก่ทุนสถานที่ซึ่งหมายถึงปัจจัยในการผลิตที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรทางธรรมชาติเช่นป่าชายเลน แหล่งหญ้าทะเล เป็นต้น ทุนภูมิปัญญาหมายถึงภูมิปัญญาของแต่ละชุมชนที่สั่งสมกันมาโดยอาศัยปราชญ์ของชุมชนเป็นผู้แนะนำและถ่ายทอดให้กับคนในชุมชน เช่นภูมิปัญญาการทำน้ำหมักชีวภาพของชุมชนบ้านปากน้ำแฉมหนู จังหวัดจันทบุรี ภูมิปัญญาการซั้งเชือก ภูมิปัญญาการปลูกป่าชายเลนของชุมชนบ้านบางกะไชย จังหวัดจันทบุรี ภูมิปัญญาการทำธนาคารปูของชุมชนบ้านสนามไชย และภูมิปัญญาการทำจุลินทรีย์บอลของชุมชนบ้านแหลมเทียน เป็นต้น ทุนทรัพยากรหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชนเช่น ป่าชายเลน แหล่งหญ้าทะเล เขตอนุรักษ์ต่างๆของชุมชนและทุนความกล้าหมายถึงความพยายามของชุมชนที่พยายามปกป้องอนุรักษ์และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนเองและความร่วมมือจากภาครัฐให้สามารถดำเนินกิจกรรมภายใต้ข้อกำหนดของชุมชนที่สร้างขึ้นโดยอาศัยผู้นำที่เข้มแข็งและกล้าที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาที่อาจมีขึ้นในอนาคตโดยคณะผู้วิจัยชุมชนและแกนนำชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่ การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ยึดความต้องการของคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการทำให้เกิดความมั่นคงทางด้านทุนชุมชนที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างเป็นระบบ

4.2.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน

1. คณะผู้วิจัยได้ค้นพบภูมิปัญญาชาวบ้านของเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดตราดคือภูมิปัญญาการผลิตจุลินทรีย์บอลของกลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมเทียนเพื่อใช้ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำในพื้นที่อ่าวแหลมเทียนให้เกิดความเหมาะสมสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลต่างซึ่งจุลินทรีย์บอลของกลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมเทียนมีจุดเริ่มต้นมาจากปราชญ์ชาวบ้านคือนายไพโรจน์ จินดาวงศ์ อดีตกำนันซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานองค์กรชุมชนตำบลอ่าวใหญ่ซึ่งเขาได้ไปศึกษาดูงานจากเกาะ

พิทักษ์ จังหวัดชุมพรและเรียนรู้การทำจุลินทรีย์บอลลและนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่เพื่ออนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งของประมงพื้นบ้านแหลมเทียน

2. คณะผู้วิจัยได้ค้นพบวิธีการขยายเชื้อจุลินทรีย์อีเอ็มด้วยน้ำข้าวข้าว โดยนำข้าวข้าวมาหมักกับ หัวเชื้อจุลินทรีย์บอลลในถังพลาสติกขนาด 200 ลิตร โดยจะใช้น้ำข้าวข้าวจำนวน 200 ลิตร หัวเชื้อจุลินทรีย์ เข้มข้น 1 ลิตร กากน้ำตาล 10 กิโลกรัม หมักไว้ห้ามตากแดดและห้ามให้อากาศเข้าต้องปิดให้สนิทเพื่อให้ จุลินทรีย์บอลลผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในการทำหัวเชื้อจุลินทรีย์บอลลโดยใช้เวลาประมาณ 7 วันแต่ห้ามเกิน 15 วันสามารถนำมาผสมกับน้ำสะอาดเพื่อใช้ทำจุลินทรีย์บอลลในอัตราส่วนจุลินทรีย์ 1 ลิตรต่อ น้ำสะอาด 10 ลิตร โดยส่วนประกอบที่สำคัญในการผลิตจุลินทรีย์บอลลได้แก่มีรำข้าว 5-6 กระสอบ หัวเชื้อ 1 ลิตร กากน้ำตาล 10 กิโลกรัม ไดโลไมท์ 30 กระสอบและดินปลวก

3. คณะผู้วิจัยพบว่าชุมชนบ้านแหลมเทียนได้เลือกดินปลวกเป็นส่วนผสมจุลินทรีย์บอลลแทนการใช้ดินร่วนหรือดินเหนียว เนื่องจากดินปลวกมีลักษณะร่วน สามารถอุ้มน้ำได้ดีและมีจุลินทรีย์ที่เป็น ประโยชน์และยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของจุลินทรีย์บอลล เพราะอีเอ็มบอลลที่มีส่วนผสมจากดินปลวกนี้ จะช่วยบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นได้ดีกว่าดินร่วน

4. ภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มประมงพื้นบ้าน ท่านวิทยากร สำนักงานประมงจังหวัด และผู้ อาวุโสที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประมงเป็นวิทยากรให้ความรู้จนถึงด้วยสอนวิธีการปล่อยปู และปูไปลงสู่ทะเลเพื่อขยายพันธุ์ไม่ให้สูญพันธุ์ ต้องการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนชาวประมงพื้นบ้าน รวมไปถึงเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้ตระหนักและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำโดยมีชาวประมงจับ สัตว์น้ำมาขายให้แล้วเมื่อพบปูที่มีเข็มนอกกระดองที่มีสีส้มหรือสีดำก็จะรวบรวมอนุบาลไว้ในธนาคารก่อน ปล่อยกลับคืนสู่ธรรมชาติ ส่วนปัจจุบันในพื้นที่ตำบลสนามไชย จังหวัดจันทบุรีมีประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็น จำนวนมากแต่ยังมีชาวบ้านที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์เข้ามาจับปูและลูกปูที่ยังไม่ถึงวัยอันควรบริโภคทำให้กลุ่ม ประมงพื้นบ้านร่วมกับเจ้าหน้าที่จัดซื้อเครื่องมือคอยดูแลประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ความเข้าใจกับ ชาวบ้านพื้นที่อื่นที่เข้ามาหากินกับสัตว์น้ำ ทะเลในบริเวณดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

5. ภูมิปัญญาชาวบ้านของชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูอ่าวบางกะไชยที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับความเสื่อม โทรมของทรัพยากรชายฝั่งปัญหาคือเรืออวนลากทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำลดน้อยลงส่งผลกระทบต่อ รายได้และวิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้านชาวประมงพื้นบ้านจึงเกิดแนวความคิดการรวมกลุ่มขึ้นเพื่อค้นหา แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการทำบ้านปลาที่เรียกว่าซึ่งทางมะพร้าวโดยทำขึ้นจาก ทางมะพร้าวซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นโดยการนำทางมะพร้าวมาผูกติดกับไม้ไผ่แล้วนำไปทิ้งบริเวณ อ่าวบางกะไชยต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นซึ่งเชือกโดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานบริหารจัดการ ทรัพยากรชายฝั่งที่ 1 โดยการทำซึ่งเชือกนั้นจะใช้ความยาวเชือกประมาณ 10 ถึง 15 เมตร ร้อยเข้ากับ เชือกเมนจากนั้นตัดเชือกเป็นขนาด 20 มิลลิเมตร ยาว 2 เมตรมาร้อยกับเชือกโดยเว้นระยะห่าง 2 เมตร

หลังจากนั้นจะแกะเป็นเส้นเล็กๆเพื่อให้เชือกเล็กลงและมีพื้นที่ในการยึดเกาะมากที่สุด เนื่องจากมีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์คือเป็นแหล่งหลบภัยเป็นแหล่งวางไข่และเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน

6. ภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มประมงพื้นบ้านปากน้ำแฉมหนูเนื่องจากโดยรอบของชุมชนมีโรงงานต้มปลากระตักและบ่อกุ้งเป็นจำนวนมากมีการลักลอบปล่อยน้ำเสียลงคลองทำให้คุณภาพน้ำเปลี่ยนแปลงไปสัตว์น้ำที่เคยมีอย่างชุกชุมก็เริ่มหดหายทำให้มีผลกระทบต่อรายได้ของคนในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมจึงมีแนวความคิดที่จะใช้น้ำหมักชีวภาพมาบำบัดคุณภาพน้ำในคลองปากน้ำแฉมหนูให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งหากินโดยได้เลือกใช้จากหยวกกล้วยซึ่งมีอยู่มากมายในชุมชนมาเป็นวัตถุดิบหลักในการทำน้ำหมักชีวภาพจากหยวกกล้วยโดยนายสวัสดิ์ พุฒณะประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านปากน้ำแฉมหนูและคณะเป็นแกนนำในการผลิตขึ้นและทดลองเป็นระยะผลที่ได้คือน้ำในลำคลองเริ่มใสสัตว์น้ำที่เคยหายไปเริ่มกลับมาจนในที่สุดก็ขยายผลไปสู่ชุมชนข้างเคียงคือชุมชนคลองตาสังข์ที่ใช้น้ำหมักชีวภาพจากหยวกกล้วยในการบำบัดน้ำเสียในโรงต้มปลากระตักโดยเทลงในลำรางน้ำทิ้งเพื่อบำบัดน้ำในเบื้องต้นก่อนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติต่อไป

7. ภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มประมงพื้นบ้านท่าแฉลงโดยนายนิวัติ ธิญญะชาติ ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านท่าแฉลง ซึ่งประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านพร้อมกับเปิดบ้านตนเองเป็นจุดรับซื้อผลผลิตจากชาวประมงในพื้นที่ควบคู่ไปกับการทำงานด้านการอนุรักษ์ได้จัดตั้งธนาคารปูม้าขึ้นโดยการสนับสนุนของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อฟื้นฟูและขยายพันธุ์ปูม้าภายในบริเวณอ่าวคุ้งกระเบนให้เพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนชาวประมงพื้นบ้านรวมไปถึงเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้ตระหนักและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำโดยเมื่อชาวประมงจับสัตว์น้ำมาขายให้แล้ว เมื่อพบปูม้าที่มีไขนอกกระดองที่มีสีส้มหรือสีด่างก็จะรวบรวมนำมาเลี้ยงไขปูเก็บอนุบาลไว้ในธนาคารก่อนปล่อยกับคืนสู่ธรรมชาติจนปัจจุบันในพื้นที่อ่าวคุ้งกระเบนจังหวัดจันทบุรีมีจำนวนประชากรปูม้าเพิ่มขึ้นจำนวนมาก แต่ยังคงมีชาวบ้านที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์เข้ามาจับปูม้าและลูกปูตัวเล็กที่ยังไม่ถึงวัยอันควรไปบริโภคทำให้กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่จัดชุดเคลื่อนที่ออกดูแลประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับชาวบ้านพื้นที่อื่นที่เข้ามาหากินจับสัตว์น้ำทะเลในบริเวณดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

8. ภูมิปัญญาชาวบ้านของชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูอ่าวบางกะไชยที่ต้องประสบกับปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่งจากปัญหาเรืออวนลากทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำลดน้อยลงส่งผลกระทบต่อรายได้และวิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้านจึงเกิดการรวมกลุ่มขึ้นเพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการทำบ้านปลาที่เรียกว่าซั้งกอโดยชาวบ้านทำขึ้นจากทางมะพร้าวซึ่งเป็นวัสดุในท้องถิ่นโดยการนำทางมะพร้าวมาผูกติดกับไม้ไผ่นำไปปักไว้ในบริเวณอ่าวบางกะไชยต่อมาได้พัฒนาเป็นซั้งเชือกโดยการสนับสนุนของสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 ซึ่งโดย ซั้งเชือกเป็นภูมิปัญญาชุมชนชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันออกโดยเป็นการต่อยอดจากซั้งทางมะพร้าวโดยวิธีการทำซั้งเชือกคือเตรียมเชือกเมนหลักซึ่งมีความยาวประมาณ 10-15 เมตรร้อยเข้ากับทุ่นจากนั้นตัดเชือก

ขนาด 20 มิลลิเมตร ยาว 2 เมตร มาร้อยเข้ากับเชือกเมนหลักโดยเว้นระยะห่างประมาณ 2 เมตร หลังจากแกะเชือกเป็นเส้นเล็กๆ เพื่อให้ฟูพุยเชือกมีพื้นที่ในการยึดเกาะมากที่สุดเนื่องจากมีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์คือเป็นแหล่งหลบภัย วางไข่และอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนนอกจากนี้ ประโยชน์ทางอ้อมของซั้งคือ ป้องกันเรือประมงขนาดใหญ่ เช่น เรืออวนลาก มาทำการประมงในบริเวณ ชายฝั่งได้อีกทางหนึ่ง

4.3.4 องค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัย

การเรียนการสอนหมายถึงการเรียนการสอนทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลและความเป็นธรรมซึ่งปัจจุบันปัญหาการกระจายกระจุกจนกระจายซึ่งเกิดจากความยากจนและความเหลื่อมล้ำของรายได้ที่ยังคงเป็นปัญหา เนื่องจากช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนยังความห่างกันมากซึ่งหมายรวมถึงโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และสวัสดิการของรัฐ ผู้วิจัยพบว่าหน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุนการทำโครงการเป็นอย่างดี เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐเล็งเห็นถึงปัญหาและต้องการที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการขยายพันธุ์ปลุกและต้องการสนับสนุนให้มีโครงการแต่บางครั้งก็ติดปัญหาอยู่ที่ชาวบ้านคือถ้าหน่วยงานไม่ออกมาจัดกิจกรรม ชาวบ้านก็จะนั่งนอนใจ ถ้าชาวบ้านไม่พบปัญหาก็ไม่ออกมาให้ความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหากับหน่วยงานภาครัฐ ปล่อยให้เป็นภาระของหน่วยงานภาครัฐให้ออกมาจัดการแก้ไขปัญหาเองการลงพื้นที่ การทำวิจัยทำให้เห็นถึงปัญหาของประมงพื้นบ้านที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมแล้วรอหน่วยงานมาแก้ไข ปัญหาที่เกิดเช่นปัญหาเรื่องการขอรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเนื่องจากชาวประมงพื้นบ้านไม่สามารถลงทะเบียนเพื่อรับบัตรสวัสดิการของรัฐได้เพราะหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่ชัดเจนและยังมีปัญหาในเรื่องสิ่งปลูกสร้างล่อล่าน้ำตามพรบ.การเดินเรือบนน้ำไทยฉบับที่ 17 พ. ศ. 2560 ทำให้คนในชุมชนประสบปัญหาไม่มีความมั่นคงที่อยู่อาศัยและต้องรื้อถอนบ้านเรือนทำให้ชาวบ้านจังหวัดตราดรวบรวมรายชื่อแจ้งการครอบครองสิ่งรุกล้ำน้ำก่อนพ้นกำหนดเพราะหากพ้นกำหนดจะมีโทษปรับตารางเมตรละ 1,000 ถึง 20,000 บาทหรือโทษปรับรายวันละ 10,000 บาทแล้วปัญหาของชาวประมงพื้นบ้านยังไม่มีหน่วยงานมารับผิดชอบแบบชัดเจนอย่างของนาข้าวที่มีการรับจ่านำราคาข้าว ยังมีการประกันราคาแต่ชาวประมงพื้นบ้านเมื่อถึงฤดูฝนในเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคมชาวประมงออกเรือหาปลาไม่ได้แต่กลับไม่มีหน่วยงานของภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ ส่วนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะดูแลในเรื่องของทรัพยากรชายฝั่งโดยภาพรวมแต่ชาวประมงพื้นบ้านยังไม่มีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจนแล้วในเรื่องของการจัดการขยะองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจรองรับการเพิ่มขึ้นของขยะอย่างรวดเร็วได้ การศึกษาสภาพปัญหาที่จริงจากการทำแบบสัมภาษณ์ไปสืบค้นปัญหาจากผู้นำชุมชนเพื่อจะหาทางแก้ไขปัญหานั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิธานนโยบายสาธารณะและการวางแผนจากการลงพื้นที่ภาคสนามสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยได้ดังนี้

1. การนำการวิจัยเข้าไปบูรณาการการเรียนการสอนกับรายวิชาผู้สอนจะต้องวิเคราะห์อธิบายรายวิชาและจุดประสงค์รายวิชาให้ชัดเจนจากนั้นจึงกำหนดไว้ในส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน (มคอ. 3) ทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้นอกห้องเรียนมองเห็นปัญหามากกว่าอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยและการลงพื้นที่จริงนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนการทำงานว่าเป็นอย่างไรเพราะถ้าเรียนในตำราก็ไม่เห็นปัญหาอะไรไม่รู้ว่าจะแก้ไขปัญหาอย่างไรซึ่งโครงการนี้ทำให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความร่อยหรอของธรรมชาติปัญหาของชุมชนทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรทางทะเลให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกในการทำกิจกรรมและได้มีส่วนร่วมในการทำให้ชุมชนมีศักยภาพเพิ่มขึ้น

2. ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวมากกว่าปกติโดยการกำหนดประมวลการสอนจะต้องคำนึงถึงการบูรณาการการเรียนการสอนจึงต้องออกแบบการเรียนการสอน 15 สัปดาห์ให้สอดคล้องกับโครงการวิจัยและสามารถปรับแผนให้ยืดหยุ่นกับปัญหาเฉพาะหน้าหรือการเปลี่ยนแปลง อย่งใดผู้วิจัยพบว่าผู้สอนจะต้องหมั่นถอดบทเรียนเป็นระยะเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัย

3. ชุมชนคณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำโครงการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการลงพื้นที่แต่ละครั้งขณะผู้วิจัยก็แก้ปัญหาถ้าต้องการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าบ้าง คนในชุมชนให้ความร่วมมือบ้างไม่ให้ความร่วมมือบ้างแต่คณะผู้วิจัยก็แก้ไขปัญหาและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเพิ่มศักยภาพมีผลงานให้คนในชุมชนเห็น เช่น การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ การทำน้ำหมักชีวภาพการทำจากเชือก ขณะเดียวกันเมื่อเวลาผ่านไปทางชุมชนประมงพื้นบ้านมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการเพิ่มศักยภาพและให้ความร่วมมือกับโครงการวิจัยมากขึ้นนอกจากนี้คณะผู้วิจัยพบว่าการให้ความสำคัญของปัญหาในชุมชนมีการลงพื้นที่จริงเห็นถึงปัญหาที่แท้จริงและทำให้ชุมชนเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการทำให้ได้รับความร่วมมือจากชุมชนมากขึ้น

4. ผู้เรียนสร้างความตระหนักให้นักศึกษาได้เข้าถึงปัญหา ของชุมชนได้อย่างแท้จริงโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบด้วยคณะผู้วิจัยและนักศึกษาได้ร่วมกันทำโครงการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านได้ค้นพบสาเหตุและผลกระทบการร่อยหรอของทรัพยากรชายฝั่งทะเลจังหวัดจันทบุรีและตราด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พยายามแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มผู้เรียนเพื่อหาแนวทางการแก้ไขและเพิ่มศักยภาพให้กับกลุ่มประมงพื้นบ้านและการทำโครงการวิจัยในครั้งนี้ยังสร้างจิตสำนึกในเรื่องการรักษาทรัพยากรชายฝั่งที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดขึ้นกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

4.3.5 องค์ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายประมงพื้นบ้าน

ความแตกต่างของสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงผลักดันกิจกรรมขับเคลื่อนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งได้โดยอาศัยวัตถุประสงค์ร่วมกันแล้วใช้พลังกำลังฐานทรัพยากรของสมาชิกในกลุ่มให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยอาศัยกระบวนการวิจัยแบบ PAR ที่ต้องสืบค้นถึง

สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่คณะผู้วิจัยมีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาและอุปสรรคจากประสบการณ์การทำงานที่ประสบความสำเร็จและวิชารัฐศาสตร์ที่เข้าใจในเรื่องของข้อกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเช่นองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ประมงจังหวัด ประมงอำเภอ สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก หรือศูนย์ไป้ไป้ทำให้การสร้างสร้างเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด ประสบความสำเร็จ

4.3.6 องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลและจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากเวทีเปิดตัวโครงการวิจัยเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านจังหวัดจันทบุรี ณ ศาลาประชาคม หมู่ 7 ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี วันอาทิตย์ที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2560 และเวทีเปิดตัวโครงการวิจัยเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านจังหวัดตราด ณ ศาลาประมงพื้นบ้าน หมู่ 1 ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด วันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2560 ตลอดจนการเก็บข้อมูลตลอดระยะเวลาการทำวิจัยทำให้ได้รับองค์ความรู้คุณภาพชีวิตของเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดอยู่ในในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างมีแนวโน้มดีขึ้นหลังจากทุกคนเริ่มหันมาให้ความสนใจกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ ชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนมีชีวิตปกติสุขอยู่กันแบบเครือข่ายโดยมีแกนนำในชุมชนที่เข้มแข็งสามารถดำเนินการต่างๆในชุมชนเป็นไปอย่างสะดวก ได้รับการสนับสนุนจากส่วนท้องถิ่น หนี้สินส่วนใหญ่จะเป็นหนี้สินเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สภาพความสัมพันธ์ทางสังคมใจผู้ร้ายและปัญหายาเสพติดในชุมชนมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาเรื้อรังในชุมชนเช่นการทำนาุ้งทำให้มีน้ำเสียจากนาซึ่งไหลลงสู่คลองการทำประมงพื้นบ้านมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในพื้นที่ ความร่อยหรอของทรัพยากรที่ให้ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านบางส่วนต้องเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นๆเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวเช่น คุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านแหลมเทียน ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด บางครัวเรือนประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและทำสวนผลไม้ไม่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ส่วนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเพียงอย่างเดียวมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมีแนวโน้มที่จะลดลง ชุมชนบ้านแหลมโปะ ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด ส่วนใหญ่ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและทำสวนผลไม้ไม่มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลางค่อนข้างมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ส่วนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเพียงอย่างเดียวมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างที่จะมีแนวโน้มที่จะลดลง ชุมชนบ้านปากน้ำแหมหนู ตำบลตะกาดเจ้า อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่ชาวบ้านในชุมชนจะประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและมีชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพเลี้ยงปลา กะพง เลี้ยงกุ้งและเลี้ยงปู มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ชุมชนบ้าน

บางกะไชย ตำบลบางกะไชย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่ชุมชนเป็นพื้นที่ติดทะเล ชาวบ้านประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเลี้ยงปลากระพง เลี้ยงกุ้งและเลี้ยงปูมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างที่จะดีขึ้น ชุมชนบ้านหัวแหลม ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่ชาวบ้านประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเลี้ยงปู เลี้ยงปลาเก๋า เลี้ยงปลากระพงและทำสวนผลไม้มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับที่ดี คณะวิจัยเก็บข้อมูลจากการจัดเวทีเสวนาและการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์ได้ว่าคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างมีแนวโน้มดีขึ้นชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนมีชีวิตปกติสุขอยู่กันแบบเครือข่ายโดยมีแกนนำในชุมชนที่เข้มแข็งสามารถดำเนินการต่างๆในชุมชนเป็นไปอย่างสะดวก ได้รับการสนับสนุนจากส่วนท้องถิ่น หนี้สินส่วนใหญ่จะเป็นหนี้สินเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สภาพความสัมพันธ์ทางสังคมใจผู้ร้ายและปัญหาเสพติดในชุมชนมีน้อยมาก ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาในชุมชนคือชุมชนมีการทำนาทุ่งทำให้มีน้ำเสียจากนาซึ่งไหลลงสู่คลองได้ง่ายและการทำประมงพื้นบ้านมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานให้ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านบางส่วนต้องเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น เช่นช่างไฟฟ้า ช่างประปา ลูกจ้างและเกษตรกร

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี